

Νοεμ. 97

Η Πειραματική Σκηνή του Εθνικού ανταποκρίθηκε απ' την αρχή στις προδιαγραφές που αυτονότητα προκύπτουν από το «γράμμα», του τετρασκελούς τίτλου της. Η παρθενική της παράσταση ήταν αρκούτως «πειραματική» (σε ποικίλη δοσολογία μάλιστα), ήταν επίσης σκηνική, προσδιοριστικά του χώρου της τέλεσής της, ήταν εθνική, από την καταγωγή και το λόγο των συγγραφέων και μόνο, ήταν και θεατρική εφ' όσον η ουσία του θεάτρου διασωζόταν σε κάποιες περιπτώσεις. **Δεδομένης της ασάφειας που περιβάλλει τον όρο «Πειραματισμός»** στο θέατρο, ο υπεύθυνος του νέου τομέα δραστηριότητας του Εθνικού Θεάτρου Νίκος Περέλης **εξασφάλισε πενστικές αναλογίες** της αμφιλεγόμενης έννοιας ώστε να ικανοποιήσει οποιαδήποτε ερμηνεία του. Σοφή απ' αυτή την άποψη ήταν εξ άλλου και η επιλογή των τριών μονοπράκτων, των δύο πρώτων επειδή **δεν είχαν άκαμπτές δραματουργικές αντιστάσεις** και δεν θα αμύνονταν στις όποιες πειραματικές ταλαιπωρίες και του τρίτου για τον ακριβώς αντίθετο λόγο, επειδή **διέθετε έναν ανθεκτικό μύθο** κι έναν αναπαλλοτρίωτο νατουραλισμό. Σ' αυτό το μονόπρακτο («Η Σοφίτα» της Κωνσταντίνας Δούκα) ανατέθηκε και η υπεράσπιση της θεατρικής μέθεξης.

Το μονόπρακτο του Αλέξη Σεβαστάκη «Ο τοίχος» ως θεατρικός λόγος είχε κενά και αντιφάσεις, του έλειπε η εσωτερική συγκρότηση, η σαφήνεια προσώπων και **οι συγκρούσεις του ήταν παράλογες και ανατιολόγητες**. Από πλευράς ιδεολογικών προθέσεων έφτανε μόνο ως τον υπαινισμό. Ήταν φανερό ωστόσο πως οι περισσότερες απ' τις αδυναμίες του ήταν στα πλαίσια ηθελήμενης φόρμας. **Εκλεκτός μεζές ως εκ τούτου για τα χέρια του πειραματιστή**. Η σκηνοθέτης Βαρβάρα Δούκα δεν ασέδησε. Δεν παρασύρθηκε από την πρόκληση, ούτε **από την απεριόριστη ελευθερία** που της παρείχε η κατάσταση. Ανέδασε τους τόνους, υπέδειξε ερμηνείες με εντάσεις, γέμισε το όλο κίνηση και επαλληλισμούς, στυλιζάρησε και **επινόησε κορυφώσεις**. Μ' όλα αυτά πέτυχε να δώσει θεατρική ζωή, στο ξέπνοο κείμενο χωρίς να το ταλαιπαχήσει, αλλά και χωρίς να αφήσει ανυποστήρικτο το καθήκον του πειραματιστή. Είναι αμφίβολο ωστόσο κατά πόσον θα έφτανε σε αποτέλεσμα **αν δεν είχε τόσο ικανούς ηθοποιούς** όσο ήταν ο Περικλής Μουστάκης και η Ανθή Ανδρεοπούλου που πέτυχαν πραγματικά υποκριτικές συνθέσεις.

Στο σκηνοθέτη Ηλία Φραγκάκη αφέθηκε «Το παιχνίδι» του Γεράσιμου Τσάκαλου, ένα μονόπρακτο με μειωμένο δραματουργικό ενδιαφέρον, εκτός από κάποια ατμοσφαιρική συγ-

γένεια με έργα του Πίντερ. Οποιοσδήποτε αρετές κι αν είχε ωστόσο, **ο σκηνοθέτης έπεσε πάνω του σαν οδοστρωτήρας**. Πιάστηκε από μια υπαινικτική ταυτοπροσωπία ανάμεσα στους δύο ήρωες του έργου (λανθάνουσα αναλογία προς τον Τζέκιλ και Χάιντ) και με άξονα αυτήν **σκαρφίστηκε τα μύρια όσα**. Τερατομορφίες, γρύπες και σφίγγες (εφιαλτικά όντα του υποσυνειδήτου;) μανουάλια, μπαγιέρρες, σπαθιά, δέντρα, φεγγίτες και γενικά ένας σκηνογραφικός **θρίαμβος του απροσδόκητου και της αλληγορίας**. Ο πειραματισμός υπερακοντίστηκε και **έφτασε να υπερκαλύπτει κάθε στοιχείο του έργου**. Δύο καλοί ηθοποιοί ανέλαβαν τη διεκπεραίωση των ισάριθμων ρόλων. Ο Γιάννης Θωμάς και ο Χρήστος Ευθυμίου. Δυσκολευτήκαμε να αναγνωρίσουμε τις υποκριτικές αρετές τους έτσι

αντιμετωπίζω το ενδεχόμενο να επικρατήσει κάποτε **αυτή η αντίληψη θεατρικής έκφρασης**. Η έννοια αισθητική αφορά στη γενική αντίληψη περί του καλού και του ωραίου. Δεν μπορώ να πιστέψω πως θα υπάρξουν εποχές στο μέλλον που η αισθητική **θα αφορά σε τέτοιες μορφές τέχνης**. Μου φαίνεται αδιανόητο πως δι' αυτών των αλλοκοτισμών θα επιτυγχάνεται ή θα επιχειρείται η μέθεξη. Ποιος ξέρει; Το Έθνικό όμως έπραξε το χρέος του. Έδωσε ευκαρίες στους νέους σκηνοθέτες να εκθέσουν τις προτάσεις τους, όσο ανατρεπτικές και όσο ριζοσπαστικές ή ακραίες. Είναι απαραίτητο εδώ να σημειώσω πως ο «Ορέστης» που μας είχε παρουσιάσει το περσινό καλοκαίρι ο Ηλίας Φραγκάκης διέθετε **πνευματικότητα**, ποίηση, θεατρικό ήθος και **αισθητικό κάλλος** ενώ η παρούσα

τικότητα του κατακαθισμένου λογιστή. Νομίζω πως η βασική αξία του μονόπρακτου αυτού είναι η αντιπαράθεση του συμβιβασμένου, **αδρανούς άντρα, υποτελούς των αθροίσεων**, απέναντι σε μια γυναίκα «φευγάτη» και **φεύγουσα μέχρι που να διασπά τα όρια**. Εκείνη υπερβαίνει και κείνος λογαριάζει. **Ευφυής δραματική σύλληψη**, καταγγελία της υπολογιστικής κυριαρχίας της εποχής μας και ονειδισμός της απάθειας. Θα είχε ενδιαφέρον να βλέπαμε το έργο της Κωνσταντίνας Δούκα κάποτε και ως λιμπρέτο σε χορόδραμα.

Η ανάπτυξη της δραματικής πλοκής τόσο από τη γραφίδα της συγγραφέως όσο και από την μπαγκέτα του σκηνοθέτη **κρατούσαν προσηλωμένο το θεατή**, καταλυτικό ρόλο ωστόσο έπαιξε η **ερμηνεία της Βιβής Κόκκα**. Ερμήνευσε με σπαρακτικό τρόπο **όλη την παρτίουρα του παραληρήματος** αποσπώντας το θαυμασμό μας. Αντάξιος της ο Δημήτρης Καραμπέσης στο ρόλο του λογιστή, **ρόλο πυκνό σε μεταπτώσεις**, υπολειπόμενο σε επιδεικτικότητα αλλά εξ ίσου δραματικά σημαντικό. Σημαίνουσα και η σύντομη παρουσία της Ειρήνης Χατζηκωνσταντή.

Η σκηνογράφος Κατερίνα Καμπανέλλη είχε την ευκαιρία να υπηρετήσει πολλές απόψεις αφιστάμενες μεταξύ τους, μελετώντας τα σκηνικά και των τριών μονοπράκτων και ανταποκρίθηκε πολύ καλά σε όλα. **Συμμερίσθηκε και ακολούθησε με φαντασία την τόλμη και την αίσθηση των σκηνοθετών**. Στην υποβολή της ηχητικής πλευράς συντελεστής πολύτιμος οι μουσικές επιλογές του Ιάκωβου Δρόσου.

Και εν κατακλείδι πρέπει να απαντηθεί το ερώτημα **κατά πόσον τεκμηριώθηκε η αναγκαιότητα της λειτουργίας μιας Πειραματικής Σκηνής**. Αν δηλαδή αυτό που είδαμε ήταν πειραματικό και γιατί. Αν τα έργα αυτά, τα μη πειραματικά, ήταν θεατρικά σκόπιμο να «πειραματικοποιηθούν» και μήπως θα μπορούσαν για την «Πειραματική» να επιλεγούν **και κείμενα πειραματικά**. Ασφαλώς υπάρχουν και τέτοια. Προς το παρόν περιορίζομαι να απαντήσω πως **η πειραματική απόπειρα απέτυχε από έλλειψη πειραματικής αγωνίας**. Πειραματισμός διατεταγμένος, εσκεμμένος, πεπονημένος και από καθεδράς δεν νοείται. Κατά τη γνώμη μου αυτό που είδαμε ήταν η ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ του Εθνικού σε μια ατελέσφορη προσπάθεια μεταμφίεσης.

Αδριανός Γεωργίου

Ο διευθυντής του Εθνικού Νίκος Κούρκουλος (στη μέση), ο υπεύθυνος της Πειραματικής Σκηνής Νίκος Περέλης (όρθιος δεξιά) και οι ηθοποιοί των τριών μονοπράκτων Χρήστος Ευθυμίου, Περικλής Μουστάκης, Γιάννης Θωμάς. Καθιστοί: Βιβή Κόκκα. Ανθή Ανδρεοπούλου, Δημήτρης Καραμπέσης και Ειρήνη Χατζηκωνσταντή

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΑ ΣΤΗΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Διατεταγμένοι πειραματισμοί

όπως εντάχθηκαν στη σκηνοθετική άποψη, την οποία όμως **υπηρετήσαν υποδειγματικά**. Ο πληθωρικός αντικομφορμισμός και οι κατακλυστικές ακρότητες πρότειναν μια **νέα σκηνική αφηγηματική**, συμβολισμών και κωδικών, ενδιαφέρουσα από την άποψη ότι απαιτεί τη συνεχή εγρήγορση του θεατή και την ανάπτυξη μιας ειδικής οξυδερκειας. Από την πλευρά μου ωστόσο δηλώνω πως μια τέτοια θεατρική γλώσσα **με ενδιαφέρει μόνο ως αξιοπερίεργο**. Με τρόπο

δουλειά του **τα στερείται**. Και σ' αυτό κυρίως στηρίζεται η αντίρρησή μας.

Το δεύτερο μέρος με το μονόπρακτο της Κωνσταντίνας Δούκα και σκηνοθέτη το Θόδωρο Εσπίριτου **μάς επιφύλαξε αίσθηση θεάτρου**. Η σκηνοθεσία απέφυγε εύστοχα την εικονοποίηση του κειμένου εξοβελίζοντας **κάθε παγίδα γραφικότητας**. Έδωσε ένα μήκος στο χώρο δράσης, εξασφαλίζοντας άνεση στην παράφορη υπερκινητικότητα της πάσχουσας ηρωίδας, **αντίστιξη στην απαθή στα-**